

E-kutatás Kalocsán – levéltáros tapasztalatok: eredmények, tervek, kutatási lehetőségek

Családkutatók Éjszakája, Kalocsa, 2014. szeptember 26.
Dr. Lakatos Andor, Kalocsai Főegyházmegyei Levéltár (KFL)

Eredmények a számok tükrében (2009-2014)

- 1,1 millió digitális képfelvétel (900 ezer Matricula-Historia-online, 100 ezer KFL-online, 100 ezer kutatási korlátozás alá esik)
- 1.200 kutatói regisztráció (ebből 126 a kalocsai anyakönyvi adatbázisban regisztráltak száma)
- 40 ezer kutatási eset
- 30 kutatói belépés naponta (téli időszakban 40-50, nyáron 15-20)
- 150 ezer kutatói témaválasztás (nyitólap használata, település, ill. keresett téma választása, naponta több mint 100 esetben)
- A megtekintett képek (lapozások) száma összességében meghaladta a 7 milliót, vagyis félévente átlagosan egymillió, naponta 5-6 ezer képet böngésztek e-kutatóink. Utóbbi (téli) öt hónapban a lapozások napi átlaga 7 ezer körül volt. Egy-egy kutató átlagosan naponta 150-200 képfelvételelt használt.
- Hagyományos, régi kutatóforgalmunkkal összevetve: kutatóink száma kb. 3-4-szeresére, a kutatási esetek száma több mint 50-szeresére nőtt. Ez a forgalom hagyományos módon kezelhetetlen lett volna férőhelyek hiányában, ill. anyagmozgatási szempontból is.
- Kutatói statisztika részletezése e-kutatói nyilvántartásunk (2012-2014, 650 adat) alapján:
 - regisztrációk beérkezése folyamatos-egyenletes (átlagosan munkanaponként egy), megoszlásuk: negyedéves 58%, 15 napos 23%, egy éves 19%
 - külföldi regisztrációk aránya jelentős: 24%
 - regisztrációk életkorok szerint: 40 év alatti 28%, 40-60 közötti 45%, 60 feletti 27%
 - a 30-50 közötti korosztály majdnem a kutatók fele (47%), 30 alatt csak 5%
 - teljesen átalakult a kutatók „korfája”, a kereső korosztályok döntő többségben vannak a nyugdíjas korosztállyal és a diákokkal szemben, holott a kutatószobában korábban inkább ők voltak jelen
- Díjak, elismerések: Év Kutatóhelye 2011, Pauler Gyula-díj 2012, Év Levéltára 2013

Három év, három új szolgáltatás-lehetőség (2011-2013)

Matricula-Historia-online (2011) – Családkutatás, helytörténet az interneten

- Célja: főegyházmegyének anyakönyvi- és helytörténeti kéziratok kötetének digitalizálása és kutathatóvá tétele az interneten (kötetek-füzetek, nem szálas iratanyagok)
- 50 ezer dokumentum, 1 millió kép, 185 érintett plébánia-lelkészség (60 plébánián helyszíni feltárásgyűjtés, ezzel az 1900 előtti alapítású plébániák feldolgozása megtörtént, de még további 60 1900-1950 közötti alapítású plébánia anyaga gyűjthető a jövőben)
- Jelenleg kb. 95 %-os a feldolgozottság

- **Matricula-Historia-online tartalom statisztikai részletezése** digitalizált dokumentumaink nyilvántartása alapján (2014. májusi állapot):

Kutatható dokumentumok db:	41 422	83,08%	Kutatható képek száma:	856 243	90,42%
Korlátozás alá eső dokumentumok:	8 437	16,92%	Korlátozás alá eső képek:	90 701	9,58%
Digitalizált dokumentumok db:	49 859	100,00%	Képfelvételek összesen:	946 944	100,00%

Őrzőhelyek	Dokumentum db	%	Őrzőhelyek	Felvétel db	%
Levéltár:	47 896	96,06%	Levéltár:	679 074	71,71%
Plébánia:	1 900	3,81%	Plébánia:	257 348	27,18%
Szabadkai Tört. Levéltár:	50	0,10%	Szabadkai Tört. Levéltár:	7 996	0,84%
Egyéb:	13	0,02%	Egyéb:	2 526	0,27%
Dokumentumok összesen:	49 859	100,00%	Képfelvételek összesen:	946 944	100,00%

Anyakönyvi tartalom (88%):	felvétel	%	Helytörténeti tartalom (12%):	felvétel	%
kereszteltek	359 216	43,25%	egyházlátogatás, visitatio canonicae	48 494	41,65%
meghaltak	229 590	27,64%	esperesi látogatás, vizitáció	3 702	3,18%
egybekeltek	117 109	14,10%	leirat, körlevél (protocollum, currentales)	20 517	17,62%
mutatók (indexek)	44 073	5,31%	egyházköztség, iskolaszék (jegyzőkönyvek)	16 443	14,12%
bérmáltak	40 851	4,92%	történetírás, historia domus	6 406	5,50%
iskolai	20 049	2,41%	vegyes (alapítványok törzskönyve, leltárak)	8 255	7,09%
vegyes	17 341	2,09%	népesség összeírás (status animarum)	7 783	6,68%
áttértek, megtértek	1 356	0,16%	társulat, egyesület (jegyzőkönyvek, listák)	3 637	3,12%
jegysek	878	0,11%	espereskerületi jegyzőkönyvek	1 191	1,02%
anyakönyvek összesen:	830 504	100,00%	helytörténeti kötetek összesen:	116 440	100,00%

Dokumentum darabszám	%	Felvételszám	%		
Eredeti dokumentum:	4 434	8,94%	Eredeti dokumentum:	347 102	36,65%
Anyakönyvi másodpéldány:	45 100	90,92%	Anyakönyvi másodpéldány:	592 433	62,56%
Mikrofilm:	68	0,14%	Mikrofilm:	7 409	0,78%
Dokumentumok összesen:	49 602	100,00%	Képek száma összesen:	946 944	100,00%

Matricula-Historia-online – területi áttekintés

- **Kalocsa (középső terület):** anyakönyvek és helytörténet 18. sz-1950, eredeti anyakönyvek kezdetektől, anyakönyvi másodpéldányok 1826-tól, eredeti plébániai források helyszíni gyűjtéssel
- **Kalocsa-Bács (déli terület, egykori Bács-Bodrog vármegye határon túli része):** anyakönyvi másodpéldányok 1826-1943, bérmáltak 18. sz-1943 (1923-1943 közötti időszak mikrofilmről), helytörténet: vizitációs jegyzőkönyvek a KFL gyűjteményéből, eredeti plébániai források helyszíni gyűjtése nem jellemző
- **Kalocsa-Kecskemét (északi terület, 1992 előtt Váci Egyházmegye):** anyakönyvek és helytörténet 18. sz-1950, plébániai források alapján, helyszíni gyűjtéssel, levéltári anyakönyvi másodpéldányaink nincsenek

KFL-online (2012)

- Cél: a KFL frekventált dokumentumainak digitalizálása és közzélése az internet segítségével
- **Közös regisztráció, együttes használhatóság** (egyszerű, képnézős kutatási lehetőség) a Matricula-Historia tartalmával együtt
- **100 ezer digitális képfelvétel**
- **Tartalom:** konzisztórium-, szentszéki bírósági-, káptalani-, gazdatiszti- és úriszéki jegyzőkönyvek; iktatók és mutatók, különféle segédkönyvek, vizitációs- és zsinati kötetek (18. sz-1950)
- **Kalocsai Főszékeskáptalan hiteleshelyi iratainak digitalizálása (2013)** – az első jelentősebb mennyiségű, nem kötetes forrás-együttes, amit digitalizáltunk

- Szerény kutatóforgalom (kb. egytizede a Matricula-Historia forgalmának), nehézségek: több metaadatra volna szükség, ill. a képek és az iratokat ismertető szövegek összekötésére
- Számos ponton kiegészítheti a Matricula-Historia-online forrásait, de egyelőre csak kevesen élnek vele, mert nehézkes az eligazodás

Kalocsa és szállásai anyakönyvi adatbázis (2013)

- Cél: Kalocsa és szállásai (Szakmár, Homokmégy) anyakönyveinek teljes szövegű átírása és az eredeti képanyaggal együtt történő, internetes közlése – külső erőforrások bevonása a további feldolgozó munkába
- Kezdeti tartalom: 165 ezer anyakönyvi bejegyzés-rekord (1700-1910 közötti katolikus, zsidó és állami anyakönyvekből)
- Bővülés: E 1911-1950 (5800 rekord, 2013), K 1911-1915 (1750 rekord, 2014 – közcélú diákmunka)

Az elmúlt év munkái a levéltárban

- Bácskai Apostoli Adminisztrátúra anyakönyvi másodpéldányai (1923-1943) mikrofilm-szkennelése
- Eredeti keresztelési anyakönyvek és másodpéldányok párhuzamos gyűjtése-digitalizálása az 1850-1950 közötti évszázadban, az utólagos bejegyzések miatt
- Korábbi évek digitális képállományainak hiánypótlása, javítása (kutatói hibajelzések alapján)
- Levéltári gyűjtemények: tervtár, pecsétár, oklevelek digitalizálása (7-8 ezer kép, KFL-online)
- Első világháborús holtányilvánítási perek digitalizálása (kb. 1.500 per, KFL-online)

Jövő évi tervek

- Bácskai Apostoli Adminisztrátúra anyakönyvi másodpéldányai (1923-1943): mikrofilm-szkennelés befejezése
- Az Érseki Hivatal plébániai feudáliskori iratai közül a népesség-összeírás jellegű források kigyűjtése és digitalizálása (status animarum, iskolai névsorok, különféle jelentések)
- Bácskai anyakönyvi mutatók (indexek), ill. határon túli, 1826 előtti eredeti anyakönyvek felvételeinek gyűjtése
- Első világháborús holtányilvánítási perek tanúvallomásainak átírása (forráskiadvány-sorozat)
- 1900 utáni alapítású plébániák látogatása, helyszíni gyűjtések

Levéltárak együttműködése, további szolgáltatások

- Kalocsához hasonló anyakönyvi digitalizálás, ill. szolgáltatás várható a következő katolikus egyházmegyei levéltárakban: Pécs, Székesfehérvár, Vác, Veszprém (Győrben már működik) nagyarányú anyakönyvi digitalizálásba kezdett az elmúlt évben az Evangélikus Országos Levéltár
- Országos kezdeményezés-összefogás várható az 1944-45-ös halotti anyakönyvek közlése céljából, a háborús veszteségek kutatásának segítésére
- Az egyházi levéltárosok egyesülete, a MELTE év végéig egy új, közös szervert (Arca) üzemel be, melyen szabványos módon, adatbázisban, közös kereshetőséggel lesz mód levéltári segédleteink feldolgozására és elhelyezésére (ICA – AtoM, Access to Memory szoftverrel) – bízunk benne, hogy mindez az e-kutatásokat is segíteni fogja